

PRITARTA
Vilkaviškio rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus
2019 m. balandžio 9 įsakymu Nr. B-IV-372

PATVIRTINTA
Vilkaviškio r. Gražiškių gimnazijos direktoriaus
2019 m. balandžio 8 įsakymu Nr. IPU -8

VILKAVIŠKIO R. GRAŽIŠKIŲ GIMNAZIJOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. INFORMACIJA APIE ŠVIETIMO TIEKĖJĄ

2. Švietimo tiekėjo pavadinimas – Vilkaviškio r. Gražiškių gimnazija.
3. Trumpasis pavadinimas – Gražiškių gimnazija.
4. Teisinė forma – biudžetinė įstaiga.
5. Mokyklos priklausomybė – Vilkaviškio rajono savivaldybės gimnazija.
6. Mokyklos grupė – bendrojo ugdymo mokykla.
7. Mokyklos adresas – Sūduvos g. 21A, Gražiškiai, LT-70340, Vilkaviškio r. sav.
8. Mokykla vykdo formaliojo švietimo programas – ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo programas ir neformaliojo švietimo ugdymo programas.
9. Ikimokyklinio ugdymo programa vykdoma Gražiškių gimnazijos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupėse.
10. Ikimokyklinio ugdymo grupės adresas: Liepų g. 6, Gražiškiai, LT-70340, Vilkaviškio rajono savivaldybė.

2. VAIKO, TĖVŲ (GLOBĖJŲ, RŪPINTOJŲ) POREIKIAI

11. Vilkaviškio r. Gražiškių gimnazijos ikimokyklinio ugdymo programa (toliau – Programa) orientuota į vaiko poreikių tenkinimą. Vaiko poreikis turėti geras socialines, edukacines vystymosi sąlygas yra vienas pagrindinių ir su vaiko amžiumi nesikeičiančių interesų. Atsižvelgiant į individualius, specialiuosius poreikius, siekiame tenkinti pagrindinius vaiko poreikius: saugumo, aktyvumo, žaidimo, bendravimo, bendradarbiavimo, pažinimo bei saviraiškos.

11.1. **Poreikis jaustis saugiai.** Vaikas gali jaustis saugus, pradžioje globojamas suaugusiųjų, o palapsniui ir pats mokosi saugoti save.

11.2. **Poreikis judėti.** Vaikas nuolat juda, bėgioja, laipioja aktyviai veiklai skirtose zonose, lauke.

11.3. **Poreikis žaisti.** Kiekvienas vaikas turi galimybę žaisti su jam patinkančiais žaislais, pasirinkti žaidimo vietą, draugus. Žaisdamas jis išreiškia savo socialinę patirtį, bendrauja.

11.4. **Poreikis bendrauti.** Vaikas nori būti gerbiamas, pripažintas kitų, kaip turintis savitų gabumų, vertingų individualių savybių žmogus.

11.5. **Poreikis patenkinti savo smalsumą.** Tenkindamas savo smalsumą, vaikas kaupia žinias, tikslina turimus daiktų vaizdinius, veikia aplinkoje su įvairiais daiktais, kartu plečia savo žodyną.

11.6. **Poreikis būti savarankiškam.** Vaikas nori pats savarankiškai valgyti, rengtis, pasirinkti veiklą, priemones, žaislus.

11.7. **Poreikis produktyviai ir kūrybiškai veiklai.** Vaikas beveik visada nori ką nors veikti: piešti, lipdyti, konstruoti. Tam, kad vaikas galėtų nuolat įgyvendinti savo sumanymus, jam sudaromos palankios sąlygos tai atlikti, sukuriant lanksčią ir mobilią mokymosi aplinką. Neretai pasitelkiamos informacinės technologijos.

12. Pedagogų ir tėvų (globėjų) bendradarbiavimas grindžiamas tarpusavio pasitikėjimu ir konfidencialumu, aktyvia partneryste ir atsakomybe, pagarba vienas kito poreikiams ir interesams. Tėvai yra nuolatiniai pagalbininkai ugdymo procese. Jie palaiko tradicijų puoselėjimą, vaikų sveikatos stiprinimą, aktyviai dalyvauja šventėse, parodose, popietėse, projektuose, keičiasi informacija, siekiant efektyvios vaiko socializacijos, renkasi problemų sprendimo kelius. Ugdant vaikus atsižvelgiama į vaikų amžių, raidos ypatumus, specialiuosius poreikius.

13. Bendraujant su ugdytinių šeimomis kuriama įstaigos kultūra, tradicijos, vertybės, užtikrinama ugdymo kokybė ir tąsa. Ugdymo pagrindus vaikas įgyja šeimoje. Ikimokyklinio ugdymo įstaiga tęsia ir papildo vaiko ugdymą šeimoje.

14. Ugdomoji veikla vyksta mišrioje ikimokyklinio ugdymo amžiaus vaikams (2–5 m.) grupėje „Boružiukai“.

3. PEDAGOGAI IR PAGALBOS SPECIALISTAI

15. Pagal ikimokyklinio ugdymo programą dirba ikimokyklinio ugdymo mokytojas (auklėtojas) ir meninio ugdymo mokytojas. Reikalui esant, grupėje dirba du mokytojai, vaikams teikiama logopedo, psichologo ir specialiojo pedagogo pagalba.

16. Pedagogų kvalifikacija ir išsilavinimas atitinka reikalavimus. Pedagogai sistemingai kelia kvalifikaciją kursuose ir seminaruose, dalyvauja rajono, apskrities ir šalies renginiuose. Glaudžiai bendradarbiaujama su kitomis ikimokyklinio ugdymo įstaigomis, dalijamasi darbo patirtimi.

4. ĮSTAIGOS SAVITUMAS

17. Ikimokyklinio ugdymo grupė įsikūrusi ramioje gamtinėje aplinkoje. Teritorija aptverta tvora, už tvoros vienoje pusėje telkšo tvenkinys, kitoje – yra nejudri, pravažiuojama gatvelė. Yra galimybė pasivaikščioti miestelio apylinkėmis, stebėti besikeičiančią aplinką. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupių pastate yra įsikūręs Vilkaviškio r. savivaldybės viešosios bibliotekos Gražiškių filialas, Vilkaviškio priminio sveikatos priežiūros centro Gražiškių medicinos punktas. Vilkaviškio r. savivaldybės Visuomenės sveikatos biuro visuomenės sveikatos specialistas, vykdamas sveikatos priežiūrą mokykloje, vykdo sveikatos priežiūrą ir ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo grupėse. Miestelyje yra Šv. arkangelo Mykolo bažnyčia, pašto skyrius, parduotuvė, seniūnija, gimnazija ir stadionas. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupės dalyvauja bendruose renginiuose Gražiškių gimnazijoje, bendradarbiauja su miestelio bendruomene. Gimnazijos pagalbos mokiniui specialistai glaudžiai bendradarbiauja su ikimokyklinio ugdymo pedagogais.

18. Ikimokyklinio ugdymo grupės patalpos jaukios, šviesios, erdvios, skatinančios kūrybingumą, vaikams sukurtos erdvės poilsiui, žaidimams ir veikloms, todėl ugdytiniams sudarytos visos sąlygos tobulėjimui ir gerai savijautai. Patalpos atitinka Lietuvos Higienos normos HN 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ reikalavimus, įstaiga nustatyta tvarka gavus leidimą-higienos pasą.

19. Ugdymo prioritetai:

19.1. siekti į vaiką orientuotos ugdymo plėtotės – ugdyti vaikų saviraišką, kūrybiškumą, laisvą bendravimą, pasitikėjimą savimi;

19.2. skatinti būti mandagiais, tinkamai elgtis su draugais, artimaisiais ir kitais aplinkiniais žmonėmis;

19.3. ugdyti aktyvų, savimi ir savo gebėjimais pasitikintį, stiprią pažinimo motyvaciją turintį vaiką, padėti jam įgyti pagrindines ugdymui(si) mokykloje būtinas kompetencijas;

19.4. didelis dėmesys skiriamas kalbos ir kalbėjimo kompetencijos lavinimui, sveikatos saugojimui ir stiprinimui bei pažintinei veiklai.

II SKYRIUS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

20. **Tikslas:** atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsniniais, padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos gyvensenos, pozityvaus bendravimo su suaugusiais ir vaikais, kūrybiškumo, aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytis pradmenis.

21. **Uždaviniai:**

- 21.1. sudaryti sąlygas atsiskleisti vaikų individualiems poreikiams ir gebėjimams;
- 21.2. užtikrinti visų amžiaus tarpsnių tęstinį ugdymą(si);
- 21.3. padėti vaikui pažinti ir suprasti jį supantį pasaulį, stebint, tyrinėjant, atrandant ir plėtojant savo gebėjimus;
- 21.4. skatinti vaikus domėtis tautos kultūra, ugdyti pagarbą ir toleranciją ne tik savo, bet ir kitų tautų kultūroms;
- 21.5. užtikrinti vaiko judėjimo poreikį, saugumą, padėti adaptuotis naujoje aplinkoje, saugoti ir stiprinti vaiko fizinę ir psichinę sveikatą;
- 21.6. palaikyti ugdytinių norą bendrauti ir bendradarbiauti su kitais bendraamžiais vaikais bei suaugusiais žmonėmis gimtąją kalba, ugdyti gebėjimą reikšti savo mintis, nuomonę;
- 21.7. ugdyti estetinę, meninę raišką, skatinti kūrybiškas idėjas meno priemonių pagalba;
- 21.8. kurti estetišką, saugią, funkcionalią aplinką, skatinančią vaiką kurti, pasitikėti, išreikšti save bendraujant su įstaigos bendruomene.

III SKYRIUS UGDYMO TURINYS IR METODAI

1. UGDYMO(SI) TURINIO SUDARYMO PRINCIPAI

22. Ugdymo tikslą ir uždavinius padeda įgyvendinti ugdymo turinys, metodai ir tikslingai parinktos priemonės.

23. **Ugdymo(si) turinys** – tai vertybinių nuostatų, gebėjimų, žinių ir patirties ugdymas(sis). Ugdymo turinys mišrioje grupėje parenkamas orientuojantis į bendrus grupę lankančių vaikų poreikius, ypatumus bei kompetencijas. Turinys aprėpia visų vaikui reikalingų kompetencijų (socialinės, komunikavimo, pažinimo, sveikatos saugojimo, meninės) ugdymą. Kiekviena kompetencija ugdoma orientuojantis į esminius vaiko gebėjimus ir nuostatas.

24. Penkios ugdymo kryptys – tai pagrindinių gebėjimų sričių ugdymas, integruotas į visų gebėjimų ugdymą:

- 24.1. socialinio ugdymo kryptis – save suvokiančio vaiko ugdymas;
- 24.2. pažinimo ugdymo kryptis – žingeidaus vaiko ugdymas;
- 24.3. sveikatos ugdymo kryptis – sveiko vaiko ugdymas;
- 24.4. meninio ugdymo kryptis – kuriančio vaiko ugdymas;
- 24.5. komunikavimo kryptis – gebančio bendrauti ir bendradarbiauti vaiko ugdymas.

25. Ugdymo turinio pasirinkimo **principai**:

- 25.1. aktualumo – pagal principą „čia ir dabar“;
- 25.2. prieinamumo – pagal vaiko amžių, augimo tempą, patirtį ir galimybes;
- 25.3. vertybinių nuostatų – bendrųjų pozityvių asmeninių vertybių nuostatų formavimui(si);
- 25.4. integralumo – turinys integruotas į visuminį vaiko ugdymą;
- 25.5. tęstinumo – patirtis iš namų, draugų ir kt.

26. Ugdymosi aplinka – saugi, jauki, primenanti namus. Visi vaikai dalyvauja tose pačiose veiklose: ryto rate, mankštoje, kompleksinėje veikloje, šventėse, rytmečiuose, popietėse, išvykose.

2. UGDYMO METODAI, BŪDAI IR FORMOS

27. *Ugdymo metodas* – plati sąvoka, kuri apima visą sistemą būdų, padedančių siekti ugdymo(si) tikslo ir uždavinių. Ikimokykliniame ugdyme metodai parenkami taip, kad atitiktų vaikų amžių ir galimybes, individualius ugdymo(si) poreikius.

28. *Pagrindinis ugdymo(si) organizavimo metodas* – žaidimas, nes jis skatina vaikų pozityvias emocijas, padeda formuoti kalbiniam gebėjimams, natūraliai sukonzentruoja dėmesį į ugdomąją veiklą. Žaidimai gali būti individualūs, mažų grupelių ir visos grupės auklėtojos organizuota veikla.

29. Dažnai naudojami šie metodai: žodinis, praktinis, vaizdinis, ugdymas pavyzdžiu, pokalbiai, eksperimentai, išvykos, IKT taikymas, individualizuotas ugdymas, šeimos narių įsitraukimas į ugdomąją veiklą, šventės, popietės.

30. Organizuojant ugdymą, taikomi aktyvūs netradiciniai ugdymo(si) metodai: viktorinos, konkursai, situacijų žaidimai, „Minčių lietus“, diskusijos – modeliavimas „Smegenų šturmas“ ir kt. Patys vaikai siūlo idėjas temai, veiklai, eksperimentui ir t. t.

31. Siekiamybė, kad mokymo priemonės, pasirinkti ugdymo būdai, metodai ir formos:

31.1. tenkintų vaiko poreikį žaisti, judėti ir bendrauti;

31.2. skatintų norą puoselėti ir saugoti savo ir kitų sveikatą;

31.3. skatintų vaikų savarankiškumą, kūrybiškumą, meninių gebėjimų ugdymą(si).

32. Programoje numatytas turinys leidžia mokytojams, kūrybingai organizuoti savo veiklą, atsižvelgiant į vaikų amžių, patirtį, gebėjimus. Programos turinyje numatyta: ugdymo pasiekimų srities vertybinės nuostatos, esminiai vaiko gebėjimai, vaiko ir pedagogo veiksenos.

33. Ugdymas vyksta vadovaujantis nuostata, kad kiekvienas vaikas savo individualios pažangos link juda savo tempu.

34. Ugdymo turinys apima penkias ugdytinas kompetencijas:

34.1. *socialinė* – savęs pažinimas, gebėjimas būti šalia kitų ir jų supratimas, orientavimasis įprastoje aplinkoje, ryšys su gamta;

34.2. *komunikavimo* – poreikio bendrauti tenkinimas, gebėjimas išgirsti kalbantįjį ir jį išklausti, vaikų žodinės raiškos aktyvinimas;

34.3. *pažinimo* – vaiko domėjimasis supančia aplinka, smalsumo poreikio turėjimas ir jo tenkinimas, užsiėmimas įvairia veikla.

34.4. *sveikatos* saugojimo – sveika mityba, saugus judėjimas;

34.5. *meninė* – grožėjimasis aplinkos daiktais, reiškiniais, noras kurti, išreikšti save įvairiomis meninėmis raiškos priemonėmis.

IV SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ KOMPETENCIJŲ UGDYMAS

1. SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

35. *Tikslas* – gyventi ir būti greta kartu.

36. *Uždaviniai*:

36.1. skatinti vaiką reikšti vis įvairesnes emocijas;

36.2. užmegzti artimą ryšį su vaiku, prisitaikyti prie jo bendravimo ritmo ir poreikių, sudarant sąlygas ugdytis saugiam prierašumui;

36.3. padėti įgyti daugiau savarankiškumo;

36.4. formuoti teigiamus santykius su kitais vaikais;

36.5. palaikyti ugdytinių norą bendrauti ir bendradarbiauti su kitais bendraamžiais vaikais, suaugusiais gimtąją kalba, ugdyti gebėjimą reikšti savo mintis, nuomonę;

36.6. skatinti vaiko pasitikėjimą savo galimybėmis ir savimi.

37. Socialinės kompetencijos vaikų gebėjimai:

2–3 metų vaikų gebėjimai	4–5 metų vaikų gebėjimai
<p>Vardija savo kūno dalis, jas parodo. Atlieka judesius. Tvarko daiktus, žaidimo vietą.</p> <p>Pavadina žaislus, su jais žaidžia.</p> <p>Skiria mažą vaiką nuo suaugusio, mergaitę nuo berniuko.</p> <p>Stebi save ir draugus veidrodyje.</p> <p>Valgo šaukštu beveik neišliedamas, geria iš puodelio.</p> <p>Apsirengia kitų padedamas.</p> <p>Prausiasi rankas vandeniu ir nusišluosto rankšluosčiu, naudojami tualetu kitų padedamas.</p> <p>Formuojami higieniniai kultūriniai įgūdžiai.</p> <p>Pastebi draugų atliekamus negerus veiksmus.</p> <p>Laikosi grupės taisyklių.</p> <p>Piešia, aplikuoja, tapo daiktus su kuriais žaidžia ir kt.</p> <p>Mėgdžioja suaugusio veiksmus, žaidžia simbolinius žaidimus: valgydina, guldo, prausia, migdo lėlę ir kt.</p> <p>Tausoja, saugo savo ir kitų daiktus.</p> <p>Dalijasi žaislais, savo norus reiškia ne riksmu, o žodžiais.</p> <p>Bando suprasti, kada draugui liūdna, jį glosto, guodžia.</p> <p>Nori būti savarankiškas, išryškina savąjį „aš“.</p> <p>Suranda aplinkoje daiktus, žino, kad yra daiktų, su kuriais negalima žaisti.</p> <p>Domisi, ką dirba mama, tėtė, auklėtojos padėjėja ir kt. Skiria dirbančių žmonių veiksmus, panaudojamus darbo įrankius.</p> <p>Vykdo paliepiamus, atlieka veiksmus pagal jų reikšmę.</p>	<p>Pastebi ir priima kitų vaikų dėmesį, pajunta mandagaus, atidaus bendravimo privalumus.</p> <p>Domisi draugu, jo žaislu, sumanymais, nuomone, jausmais, klausosi ir girdi kitą, atsako į klausimus, pats klausia, pasakoja.</p> <p>Žaisdamas susikaupia, netrukdo draugui, dalijasi žaislais, ugdymo priemonėmis.</p> <p>Kartu kuria taisykles, bendrus darbus, projektus: tariasi, siūlo, išklauso ir palaiko sumanymus, kartu siekia numatyto tikslo.</p> <p>Gerbia kito savitumą, ieško kūrybinių bendrų sprendimų, sprendžia konfliktines situacijas, įveikia kasdienius sunkumus.</p> <p>Aktyviai, kūrybiškai plėtoja savo sumanymus, auklėtojų pasiūlytas temas, idėjas, tyrinėti skatinančius žaidimus, mintis, jausmus, kalbą, atskleidžia norus, polinkius, gabumus ir kūrybiškumą.</p> <p>Tyrinėja savo ir žmonių skirtumus ir panašumus, šeimos, grupės, kaimo gyvenimą, žino apie žmones, įvairias profesijas, kaimo bendruomenės gyvenimą, gimtinę Lietuvą.</p> <p>Stebi daiktus grupėje, išvykose.</p> <p>Lankosi spektakliuose ir koncertuose, vykstančiuose ugdymo įstaigoje.</p> <p>Jaučiasi saugus žinodamas elgesio normas, draugų, tėvų, pedagogų lūkesčius, atsisako nepriimtino elgesio įpročių.</p> <p>Pratinasi bendrauti su įvairiais žmonėmis, kitų veikų šeimos nariais.</p> <p>Stebi, tyrinėja, vaizduoja, apmąsto, komentuoja grupės, šeimos gyvenimą, perima atitinkamai situacijai tinkančius elgesio būdus.</p>

38. Pedagogų ir kitų ugdytinių veiklos kryptys ir nuostatos:

38.1. įvairiais būdais skatinama vaiko socialinė patirtis, sudaromos sąlygos pasireikšti vaikų aktyvumui, suteikiama naujų įgūdžių, žadinančių vaikų domėjimąsi ir patirties kaupimą;

38.2. palaikomas ir puoselėjamas abipusio supratimo, saugumo, pagarbos, keitimosi patirtimi ryšys: auklėtoja – vaikas – tėvai;

38.3. ugdomi pažintiniai gebėjimai, judėjimo įgūdžiai, supažindinama su grupės aplinka, gamtos reiškiniais, daiktais;

38.4. sudaroma saugi socialinė aplinka, vaikas skatinamas tyrinėti, pažinti, atrasti;

38.5. grupėje sudaromos natūralios sąlygos bendrauti, gerbti vieni kitus, padėti draugui, pajaušti pavyzdinę ir netinkamą elgesį, laikytis grupės taisyklių;

38.6. sudaroma galimybė ugdytis dorinius jausmus šeimai ir kitiems žmonėms, gamtai, Tėvynei;

38.7. bendradarbiaujant su šeima, turtinama vaiko socialinė patirtis, plečiamos žinios apie visuomeninius reiškinius;

38.8. kuriama saugi vaiko poreikius ir interesus tenkinanti aplinka, palankus bendravimo ir bendradarbiavimo mikroklimatas;

38.9. ugdomas gebėjimas išreikšti gailestį ir užuojautą silpnesniam;

38.10 sudaromos sąlygos patirti vaikui sėkmės jausmą, sprendžiant problemas, atliekant kūrybinius darbus, natūraliai priimti sėkmę ir nesėkmę.

2. KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

39. **Tikslas** – tenkinti vaikų poreikį bendrauti ir pažinti pasaulį, klausyti ir girdėti, kalbėti, susipažinti su raidėmis ir garsais, išreiškiant save ir bendraujant su kitais.

40. **Uždaviniai:**

40.1. ugdyti sakininę vaiko kalbą, skatinti kalbėti prasmingai, taisyklingai, pilnais sakiniais, skatinti vaikų norą pasakoti, klausinėti, klausytis, deklamuoti, atsakinėti;

40.2. ugdyti meilę ir pagarbą, knygai, gimtajam žodžiui;

40.3. sudaryti sąlygas klausytis įvairių aplinkos, instrumentų skleidžiamų garsų;

40.4. ugdyti vaiko kalbinio bendravimo poreikį, turtinti vaikų patirtį;

40.5. sudominti vaikus grafiniais simboliais, skatinti juos pažinti ir atpažinti.

41. Komunikacijos kompetencijos vaikų gebėjimai:

2–3 metų vaikų gebėjimai	4–5 metų vaikų gebėjimai
<p>Klausosi sekamų pasakų, grožinės literatūros kūrinių, eilėraščių, muzikos.</p> <p>Domisi knygelėmis, spalvomis, iliustracijomis, moka jas pažinti ir pavadinti.</p> <p>Atpažįsta įvairius simbolius grupėje, žino draugų vardus ir pratinasi įsiklausyti į draugo, auklėtojos kalbą, išgirsti perteikiamą informaciją, pajusti kalbėtojo nuotaiką ir intonaciją.</p> <p>Apibūdina jam žinomus daiktus, gamtos reiškinius, veiksmus, parodo juos paveikslėlyje.</p> <p>Klausosi tautosakos įrašytų, paukščių balsų pamėgdžiojimų, gamtos garsų.</p> <p>Deklamuoja, vaidina, imituoja judesiais, mėgdžioja žodžiais, gestais, mimika.</p> <p>Kartoja skaitomus ar deklamuojamus žaidiminiuosius eilėraščius.</p> <p>Žaidžia pirštukų, didaktinius, stalo loto, lietuvių liaudies ratelius.</p> <p>Dalyvauja kalendorinėse, tradicinėse šventėse ir pramogose.</p> <p>Plečia savo aktyvųjų žodyną daiktavardžiais, veiksmažodžiais, būdvardžiais, pastebi ir pavadina esminius daiktų požymius.</p>	<p>Pasako daiktų pavadinimus, atskirų požymių pavadinimus, įvardiją veiksma.</p> <p>Vartoja įvardžius, prielinksnius, dalyvauja pokalbyje, atsako į klausimus, pasakoja pagal paveikslėlius, apibūdina įvairius daiktus, augalus, gyvūnėlius, atpasakoja neilgą tekstą, apibūdina įvairius daiktus, augalus, gyvūnus, metų laikus, nuosekliai ir rišliai pasakoja asmeninius įspūdžius.</p> <p>Sugalvoja pasakojimui pradžią ar pabaigą, kuria trumpą, rišlų pasakojimą.</p> <p>Klausosi tautosakos įrašų, paukščių balsų pamėgdžiojimų, gamtos garsų, stengiasi išgirsti ir atpažinti gamtoje, pratinasi pakartoti.</p> <p>Deklamuoja, vaidina, imituoja judesiais, mėgdžioja žodžiais, gestais, mimika.</p> <p>Belsdami, plodami pakartoja nesudėtingas ritmines struktūras.</p> <p>Domisi knygomis ir periodiniais leidiniais, spalvina knygutes, iliustruoja perskaitytas knygas, rengia parodėles, tvarko suplyšusias knygutes.</p> <p>Klausosi sekamų pasakų, sakmių, padavimų, skaitomos grožinės literatūros kūrinių, deklamuojamų eilėraščių.</p> <p>Piešia, spalvina, karmo, lipdo, lavindami smulkiuosius rankos raumenis.</p> <p>Pagal galimybę lankosi bibliotekoje, parodose, knygyne.</p>

42. Pedagogų ir kitų ugdytinių veiklos kryptys ir nuostatos:
- 42.1. įvairioje veikloje skatinamas kalbinis bendravimas su bendraamžiais, pedagogais;
 - 42.2. sudaromos sąlygos, skatinančios vaikų kalbą, ir ugdomas gebėjimas reikšti mintis, jausmus, nuotaikas, patirtus išgyvenimus, atsižvelgiant į individualius vaikų poreikius ir gebėjimus;
 - 42.3. plečiamos vaiko žinios apie aplinką, siekiama, kad vaikai klausytųsi, patys aktyviai siektų veikti pagal žodinius pedagogo nurodymus, suprastų kreipimąsi skirtą vienam vaikui arba vaikų grupei;
 - 42.4. vaikai skatinami vaidinti įvairias pasakas su mėgstamais vaikų herojais – žaislais;
 - 42.5. kalbos ugdymas siejamas su žaidimu ir kitomis veiklomis;
 - 42.6. sistemingai ir kryptingai stebimi ir vertinami vaiko kalbos pokyčiai ir pažanga;
 - 42.7. grupė papildoma naujais žaislais, knygelėmis, palaikomi vaikų sumanymai, siekiama bendrauti, formuoti veiklos kultūrinius įgūdžius, atsakomybės jausmą, draugiškumą;
 - 42.8. grupėje kuriama aplinka, skatinanti bendrauti, smalsauti, domėtis knygelėmis ir sudaromos sąlygos kalbiniam vaiko aktyvumui;
 - 42.9. siekiama, kad vaikai emocingai suvoktų tautosakos, grožinės literatūros turinį, ritmą, vaizdingumą, skirtų eiliuotą tekstą;
 - 42.10. kasdieninės veiklos metu turtinamas aktyvusis ir pasyvusis vaiko žodynas, daug dėmesio skiriama žodžių reikšmėms, taisoma vaiko kalba;
 - 42.11. kuriamos sąlygos lietuvių liaudies žaidimams, gamtos pamėgdžiojimams, kūrybinei kalbinei raiškai;
 - 42.12. siūloma išreikšti savo mintis kuo įvairesniais būdais: mimika, judesiu, vaizdu, ženklais, žodžiu, vaidyba;
 - 42.13. skatinama komentuoti patirtus įspūdžius, išreikšti piešiant, žaidžiant, kalbant su kitais, klausytis ir girdėti įvairius aplinkos garsus: žmonių kalbos, gamtos muzikos;
 - 42.14. supažindinama su Lietuvos simbolika, skiepijama meilė Tėvynei;
 - 42.15. kalbant su vaikais grupelėmis ir individualiai, jiems žaidžiant ar ką nors jiems veikiant, kryptingai, sistemingai ir planingai stebimi ir vertinami vaiko kalbos pokyčiai ir pažanga, kuri visaip skatinama;
 - 42.16. pedagogo kalba yra pavyzdys, todėl ji turi būti aiški, taisyklinga, turtinga ir vaizdinga;
 - 42.17. ugdant vaiko kalbą, bendradarbiaujama su kitais pedagogais ir tėvais;
 - 42.18. kalbos raiška siejama su vaizdu, garsu, forma, judesiu;
 - 42.19. ugdant vaiko kalbą, bendraujama su kitais specialistais ir tėvais;
 - 42.20. dirbama su vaikais individualiai, grupelėmis ir su visa grupe;
 - 42.21. kryptingai stebimi ir vertinami vaiko kalbos pokyčiai ir pažanga, ji skatinama.

3. PAŽINIMO KOMPETENCIJA

43. **Tikslas** – smalsauti tyrinėti, susipažinti ir atrasti naują aplinkinį pasaulį.
44. **Uždaviniai:**
- 44.1. ugdyti loginį mąstymą, pastabumą, sudarant sąlygas tyrinėti, eksperimentuoti, atrasti, lyginti, skaičiuoti, grupuoti, matuoti;
 - 44.2. domėtis gimtuoju miestu, gatve kurioje gyvena, Tėvyne, šalies simboliais;
 - 44.3. domėtis gamta, suprasti metų laikų ir gamtos reiškinių kaitą;
 - 44.4. palaikyti ir skatinti domėjimąsi savimi ir aplinkiniu pasauliu;
 - 44.5. suvokti savąjį „aš“;
 - 44.6. padėti vaikui pažinti ir suprasti jį supantį pasaulį, stebint, tyrinėjant, atrandant ir plėtojant savo gebėjimus.
45. Pažinimo kompetencijos vaikų gebėjimai:

2–3 metų vaikų gebėjimai	4–5 metų vaikų gebėjimai
Žaisdamas stebi savo draugus, aplinką, tyrinėja daiktus jų	Priima save tokį, koks yra, suvokia teigiamas savybes, žino savo vardą, pavardę, adresą, suvokia, jog vardą gali turėti ir

<p>savybes.</p> <p>Skiria berniuką, mergaitę, įvardija kūno dalis. Žino draugų, tėvų, auklėtojų vardus.</p> <p>Pažįsta ir pavadina namų apyvokos daiktus, parenka ir grupuoja daiktus pagal jų savybes, susipažįsta su jų paskirtimi.</p> <p>Supranta elementarų priežastinių ryši tarp kai kurių reiškinių.</p> <p>Orientuojasi vaikų grupės patalpoje ir aikštelėje.</p> <p>Susipažįsta su transporto priemonėmis, išmoksta atskirti jų dalis.</p> <p>Domisi suaugusiųjų darbu, skiria kai kuriuos dirbančiųjų veiksmus.</p> <p>Susipažįsta su augalais ir gyvūnais, gyvūnų būdu, pastebi ir pasako, koks oras.</p> <p>Skiria žolę, medį, gėles, nusako jų skiriamuosius požymius, juos prižiūri, piešia, tyrinėja.</p> <p>Išmoksta iš išvaizdos ir skonio skirti kai kurias daržoves ir vaisius, žino jų pavadinimus.</p> <p>Žaisdamas didaktinius žaidimus, skiria gyvūnus paveikslėlyje, mėgdžioja balsus, judesius, parodo ir pavadina gyvūnų kūno dalis.</p> <p>Susipažįsta su atskrendančiais į darželio teritoriją paukščiais ir kai kuriomis jų elgesio savybėmis, pamėgdžioja žinomų gyvūnų ir paukščių balsus.</p>	<p>gyvūnai.</p> <p>Gerbia kitaip atrodantį, mąstantį, reiškia užuojauta, padeda, globoja.</p> <p>Laikosi priimtų grupės ir visuomenės elgesio taisyklių, valdo savo emocijas, valią, dėmesį.</p> <p>Įvardina kūno dalis, skaičiuoja, piešia visas žmogaus kūno dalis, draugo portretą, žino jutimo organų galimybes.</p> <p>Skiria berniukų ir mergaičių drabužėlius, atpažįsta draugų atvaizdus nuotraukose, suvokia asmeninių daiktų paskirtį.</p> <p>Draugiškai dalinasi žaislais, žaidžia greta, kartu.</p> <p>Saugo, tausoja savo grupės žaislus.</p> <p>Suvokia žmogaus gyvenimo ratą, švenčia savo ir draugų gimtadienius.</p> <p>Tyrinėja įvairius senovinius namų apyvokos daiktus, tautinį kostiumą, juostas.</p> <p>Žino vėliavos spalvų reikšmę, herbą, jų panaudojimą, paskirtį.</p> <p>Grupuoja lygina daiktus pagal požymius, moka juos pažinti pavadinti, žaisdamas naudoja pagal paskirtį.</p> <p>Skaičiuoja iki penkių.</p> <p>Žaidžia su smėliu, vandeniu, žino jų savybes. Randa grupėje tokius pat ir skirtingus daiktus, lygina juos, naudodami sąlyginį matą, skiria figūras, jas skaičiuoja.</p> <p>Iš įvairių formų popieriaus lanksto įvairius lankstinius, įvardina kraštinę, vidurį, skiria spalvą, formą.</p> <p>Žino profesijas.</p> <p>Skiria metų laikus, piešia siužetą apie metų laikus, pasakoja, kas būdinga tam metų laikui.</p> <p>Stebi naminius gyvūnus kieme, pasivaikščiojimo metu lauke, randa paveikslėlyje, knygutėje, atpažįsta juos, įvardija, deda dėlionę.</p> <p>Klausosi pasakojimų apie naminių gyvūnų elgseną, mitybą, augimą, lygina laukinių ir naminių gyvūnų elgseną, panašumus ir skirtumus. Mėgdžioja gyvūnus ir paukščius, žino jų pavadinimus, stebi paukščių gyvenimą, mitybą, globoja juos.</p> <p>Stebi ir tyrinėja medžius, krūmus, žoles, pažįstą, augalų dalis, piešia juos.</p> <p>Apibūdina dangaus kūnus: saulę, mėnulį, žvaigždes, jų reikalingumą gyvybei ir augimui.</p>
--	---

46. Pedagogų ir kitų ugdytinių veiklos kryptys ir nuostatos:

46.1. pagrindinė vaiko veikla – žaidimas, kurio metu vaikams formuojama savitvarkos įgūdžiai, savarankiškumas, bendravimo su suaugusiais patirtis ir įgūdžiai;

46.2. kuriama grupės aplinka, skatina vaiką tyrinėti, atrasti grupėje esančius daiktus, juos pavadinti, rūšiuoti pagal dydį, formą, spalvą, surasti tokį patį, skirti sąvokas „vienas“ ir „daug“, geriau pažinti save, aplinkinius, jų gyvenimo būdą, tarpusavio santykius, bendruomenę, gimtinę;

46.3. supažindinama su grupės taisyklėmis ir pratinama jų laikytis, sudaroma gera atmosfera grupėje vaikams jaustis saugiai;

46.4. vaikai skatinami pažinti save ir aplinkinius, žadinamas smalsumas;

46.5. organizuojamos pažintinės ekskursijos ir stebėjimai kieme ir už jos ribų;

46.6. tenkinami vaiko individualūs interesai, atsižvelgiant į jį supantį pasaulį;

- 46.7. temos, projektai, šventės, renginiai vaikams, įdomios idėjos sieja ne tik pažintinę, bet ir visą kitą vaikų veiklą;
- 46.8. siūloma ieškoti informacijos enciklopedijose, fotoalbumuose, daryti atradimus, išvadas;
- 46.9. pedagogas atsako į vaikus dominančius klausimus;
- 46.10. skatinamas vaikų smalsumas, klausinėjimas, keitimasis patirtimi, siūloma įdomių stebėjimų, įvairaus darbo gamtoje ar grupėje, darbelių iš gimtinės medžiagos;
- 46.11. siekiama atkreipti dėmesį į natūralias ir žmogaus sukurtas medžiagas, augalus, gyvūnus, gamtos ir socialinius kultūrinius reiškinius, jų atvaizdus;
- 46.12. organizuojamos pažintinės išvykos, atradimų išvykos į gamtą, miestą, parką;
- 46.13. ugdomos vertybinės nuostatos, gebėjimai ir praktiniai įgūdžiai;
- 46.14. sudaromos sąlygos formuoti elementarius įgūdžius apie augaliją, gyvūniją, negyvosios ir gyvosios gamtos reiškinius;
- 46.15. remiantis vaiko turima patirtimi, kryptingai plėtojamos ir gilinamos žinios apie jį supantį pasaulį, vaikas skatinamas pajauti, pasigrožėti, saugoti supančią aplinką, gebėti stebėti, aiškintis, įgyti praktinių įgūdžių;
- 46.16. padedama vaikams kurti gerai suvokiamus vaizdinius modelius: metų ratą, gyvūno ir žmogaus gyvenimo liniją, tikslingai naudotis darbo įrankiais, skaičiuoti daiktus, matuoti, pažinti raides;
- 46.17. glaudžiai bendraujama su šeima, siekiant ugdymo vientisumo ir gerų rezultatų.

4. SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

47. **Tikslas** – sveikai gyventi, saugiai judėti ir veikti.
48. **Uždaviniai:**
- 48.1. sudaryti saugią, sveiką augimo ir judėjimo aplinką;
- 48.2. suteikti vaikui elementarių žinių apie save, savo sveikatą;
- 48.3. grūdinti vaiko organizmą, didinti atsparumą ligoms;
- 48.4. ugdyti taisyklingą kūno laikyseną;
- 48.5. formuoti sveikos mitybos, saugaus elgesio kelyje įgūdžius;
- 48.6. pratinti jausti šalia esantį, būti už jį atsakingą;
- 48.7. puoselėti individualias fizines galias: judrumą, vikrumą, drąsumą;
- 48.8. užtikrinti vaiko judėjimo poreikį, saugumą, padėti adaptuotis naujoje aplinkoje, saugoti ir stiprinti vaiko fizinę ir psichinę sveikatą.
49. Sveikatos saugojimo kompetencijos vaikų gebėjimai:

2–3 metų vaikų gebėjimai	4–5 metų vaikų gebėjimai
<p>Stebi draugus, jų veiksmus, tyrinėja, kaip juda kūnas, juda ir veikia drauge pagal suaugusiojo kvietimą.</p> <p>Mankština kūną, atlieka judesius pagal dainelės žodžius, žaidžia lietuvių liaudies ratelius, eina pagal muzikos ritmą, improvizuoja, mėgdžioja.</p> <p>Žaidžia judriuosius žaidimus, eina, bėga, šliaužia, laipioja, peršoka, įveikia kliūtis.</p> <p>Žaidžia su žaislas, pažįsta juos, įvardina, ridena, meta, gaudo sviedinuką.</p> <p>Eina, bėga paskui suaugusįjį, draugus, siekia daikto, pakabinto aukščiau ištiestų rankų, eina tiesiu ir vingiuotu takeliu.</p> <p>Laikosi elgesio, asmens higienos, mitybos taisyklių.</p>	<p>Pažįsta grupės aplinką, draugus, suaugusius, žino jų vardus.</p> <p>Laikosi priimtinių grupės, saugaus elgesio kelyje taisyklių, žino, kaip elgtis atsitikus nelaimėi.</p> <p>Jaučia atsakomybę už šalia esantį, rūpinasi savo ir kitų sveikata.</p> <p>Rengiasi pagal metų laikus, teisingai įvardina rūbus, geba savarankiškai užsirišti, atsirišti raištelius, susisagstyti drabužius.</p> <p>Pratinasi prie sveikos mitybos įpročių – ragauja daržoves, vaisius, žino jų ir vitaminų naudą organizmui. Laikosi valgymo kultūros, teisingai ir pagal paskirtį naudoja valgymo įrankius.</p> <p>Žaisdamas pratinasi judėti greta kito, poroje,</p>

<p>Naudojasi tualetu, padedant suaugusiam plauna rankas prieš valgį ir po jo. Naudojasi savo rankšluosčiu, muilu, šukomis, žino rankšluosčio vietą. Pavalgęs padėkoja, pristumia kėdutę prie stalo, pratinasi nusirengti, susidėti tvarkingai rūbelius. Stebi draugus, dalinasi žaislais. Padedą draugui susitvarkyti. Džiaugiasi draugo pasiekimais. Skiria gerus ir negerus poelgius, laikosi grupės taisyklių.</p>	<p>ratu, rikiuotėje, drauge su kitais, laikosi žaidimo taisyklių, pajunta asmeninės ir bendros erdvės ribas, įveikia įvairias kliūtis. Žino ir pratimų metu skiria kairę ir dešinę rankas, kojas, puses. Dalyvauja sportinėse šventėse. Laikosi grupės dienos ritmo. Atlieka pasiūlytus pratimus, judesius skirtus ydingai laikysenai taisyti, smulkiajai ir stambiajai motorikai, taisyklingam kvėpavimui, koordinacijai lavinti. Aktyviai landžioja, bėgioja, laipioja, vartosi, juda.</p>
--	--

50. Pedagogų ir kitų ugdytinių veiklos kryptys ir nuostatos:

- 50.1. sudaromos sąlygos įvairių gebėjimų vaikams grupėje jaustis saugiai, oriai, įvertintai;
- 50.2. kuriama aplinka aktyviai ir saugiai judėti;
- 50.3. kaitaliojama aktyvi ir rami, dinaminė ir statinė veikla, fizinis krūvis ir atsipalaidavimas;
- 50.4. vaikams sudaromos sąlygos fiziniam, protiniam ir socialiniam vystymuisi, pakankamai būti lauke, mankštintis, sistemingai grūdintis;
- 50.5. formuoti sveikos mitybos įgūdžiai, sveikos gyvensenos nuostatos, socialinio saugumo pagrindai;
- 50.6. organizuojama sveikatingumo dienos, sportinės pramogos, šventės, renginiai su tėvais;
- 50.7. naudojami įvairūs kūno kultūros ugdymo būdai, skatinantys išraišką, saviraišką judesiu, kūrybinę improvizaciją;
- 50.8. atsižvelgiant į kiekvieno vaiko galimybes, individualumą, skiriama berniukų ir mergaičių fiziniai ypatumai, jų poreikiai;
- 50.9. vaikai juda ir žaidžia lauke, laikosi grupės taisyklių, grūdinasi oru ir saule.

5. MENINĖ KOMPETENCIJA

51. **Tikslas** – puoselėti vaikų saviraišką, gebėjimus kūrybiškai įsivaizduoti, pajusti, kurti, grožėtis.

52. **Uždaviniai:**

- 52.1. ugdyti teigiamas vaikų emocijas;
 - 52.2. skatinti piešti, tapyti, štampuoti, aplikuoti, lipdyti, lavinti rankų judesius;
 - 52.3. lavinti muzikalumą, skatinti muzikinę saviraišką;
 - 52.4. sukurti tinkamą aplinką laisvai, natūraliai meninei vaiko raidai;
 - 52.5. ugdyti judesių ritmiškumą, dainingas intonacijas, skatinti derinti judesius ir muziką;
 - 52.6. sudaryti sąlygas vaikui pajusti, pažinti, suvokti ir išklaudyti įvairaus meninio pasaulio sritis, garsą, judesį, spalvą, liniją;
 - 52.7. skatinti vaikus domėtis tautos kultūra, ugdyti pagarbą ir toleranciją ir kitų tautų kultūroms;
 - 52.8. ugdyti estetinę, meninę raišką, padedant kūrybines idėjas, meno priemonių pagalba;
 - 52.9. sudaryti sąlygas išreikšti savo nuotaiką, jausmus, mintis įvairiomis meninėmis priemonėmis;
 - 52.10. ugdyti vaidybinius gebėjimus: mokyti perteikti personažų nuotaiką, charakterius, judesius;
 - 52.11. puoselėti vaikų saviraiškos ir išraiškos kūrybinius gebėjimus, formuojant dorinį, estetinį jautrumą aplinkai, gamtai, žmogui, menui, kultūrai.
53. Meninės kompetencijos vaikų gebėjimai:

2–3 metų vaikų	4–5 metų vaikų gebėjimai
----------------	--------------------------

gebėjimai	
ESTETINIS SUVOKIMAS	
<p>Esminė nuostata. Domisi, gėrisi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.</p> <p>Esminis gebėjimas. Jaučia, suvokia ir apibūdina elementarius muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno ypatumus, grožisi meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, žavisi aplinkos grožiu, dalijasi išgyvenimais, išpūdžiais, pastebėjimais, vertinimais.</p>	
<p>Klausosi sekamų pasakų, stebi pasakos veikėjų veiksmus, lėlių teatro vaidinimus, varto knygutes, įsijungia į veiksmą.</p> <p>Rengiasi pasirinktą kostiumą – kaukę, žaidžia, vaidina.</p> <p>Stebi aktorių vaidinamus spektaklius, priešmokyklinės ugdymo grupės vaikų vaidinimus.</p> <p>Klausosi muzikos, atlieka atitinkamus judesius, mėgdžioja įvairius garsus, išreiškia judesiu.</p> <p>Klausosi kontrastingos muzikos kūrinių.</p>	<p>Dalyvauja dailės, rankų darbų parodėlose, įvairiuose muzikiniuose renginiuose įstaigoje ir už jos ribų.</p> <p>Pristato meninės kūrybos darbus.</p> <p>Savitai reiškia savo sumanymus įvairioje veikloje, siūlo naujas, nežinomas idėjas, jas savitai įgyvendina.</p> <p>Domisi draugų idėjomis, gėrisi jų ir savo darbais.</p> <p>Vaidina, improvizuoja, šoka, patiria kūrybinį džiaugsmą, dalijasi išgyvenimais.</p> <p>Lankosi spektakliuose, juos aptaria, analizuoja.</p> <p>Pratinasi vaidinti žiūrovams: tėveliams, jaunesniems vaikams, svečiams. Džiaugiasi kūrybos procesu.</p> <p>Mokosi sukurti veikėjo nuotaiką, veiksmų eigą, kalbos intonaciją.</p> <p>Klausosi kasdienės aplinkos (grupės, kiemo, gatvės) garsų, juos apibūdina, ugdo gebėjimą išgyventi, patirti, suvokti, tyrinėti gamtos skleidžiamus garsus, juos pastebėti, įvertinti.</p> <p>Mokosi išgauti garsus įvairiausiais garso išgavimo būdais.</p> <p>Susipažįsta su tapybos, grafikos, keramikos ir kitų kūrinių pavyzdžiais.</p>
MENINĖ RAIŠKA	
<p>Esminė nuostata. Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.</p> <p>Esminis gebėjimas. Spontaniškai ir savitai reiškia išpūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas bei vizualinėje kūryboje.</p>	
<p>Piešia, tapo, štampuoja, aplikuoja, lipdo horizontalius ir vertikalius brūkšnius lape.</p> <p>Piešia didelius ir mažus apskritimus, naudoja įvairią techniką ir medžiagas, raitytas linijas, taškus, įvairius vingius.</p> <p>Vaizduoja nesudėtingos formos daiktus, reiškinius, judesiu išreiškia gamtos reiškinius.</p> <p>Plėšo įvairių spalvų popierių.</p> <p>Naudoja plasteliną. Minko nedidelį gabalėlį tarp delnų, tiesiais ir sukamaisiais judesiais. Volioja plateliną ant lentelių, sujungia kelis gabalus.</p>	<p>Dainuoja, šoka, klausosi muzikos, groja, muzikavimą sieja su kitomis veiklos rūšimis (piešdamas, lipdydamas klausosi muzikos, vaidina, improvizuoja pagal muziką išreiškdamas savo kūrybiškumą, išradingumą ir fantaziją).</p> <p>Klausosi, susipažįsta, dainuoja lietuvių liaudies dainas iš tautos folkloro lobyno (dainuoja lopšines, pamėgdžioja gamtos garsus, dainuoja skaičiuotes, erzinius, ūkavimus ir kt.).</p> <p>Šoka pavieniui ir grupelėmis, muzikinius liaudies ratelius, žaidimus, šokius.</p> <p>Muzikuodamas dalyvauja šventiniuose renginiuose.</p> <p>Klausosi programinės liaudies ir profesionaliosios vokalinės ir instrumentinės muzikos gyvo atlikimo ir įrašų.</p> <p>Išgirsta, susipažįsta ir skiria kai kuriuos liaudies ir pagrindinius klasikinius muzikos instrumentus (pianiną, akordeoną, kankles ir kt.).</p> <p>Klauso ir atliepia judesiais muzikinių kūrinių tempo skirtumus: lėtas, greitas.</p> <p>Klausosi ir bando skirti ir atpažinti kasdienėje veikloje naudojamus muzikavimo instrumentus: būgnelį, dūdelę, varpelį ir kt.</p> <p>Bando išreikšti save spontanišku dainavimu, išbando savo balsą intonuodamas eilėraščius, dainas, vardą.</p>

	<p>Muzikos mokytojo padedamas atlieka vokalinius pratimus, balso intonacija išreiškia dainos nuotaiką, mokosi dainuoti švelniai, minkštai, natūraliai, jausti ansamblišumą, laiku kartu pradėti ir baigti dainos atlikimą.</p> <p>Dainuodamas įsimena dainų žodžius, melodiją, išgyvena sceninio atlikimo džiaugsmą, patiria teigiamas emocijas, jomis dalijasi su draugais.</p> <p>Groja pats ir mokytojo lavinamas žaislais instrumentais, turinčiais neriboto aukščio garsus: barškučiais, būgneliais, trikampiais ir kt.</p> <p>Džiaugiasi muzikuodamas, grodamas.</p> <p>Vaidina įsivaizduojamus veikėjus, situacijas ir aplinkybes, įsijausdamas į vaidmenį spontaniškai imituoja, mėgdžioja įvairius garsus, judesius.</p> <p>Mėgdžioja gyvūnų, paukščių, gamtos garsus.</p> <p>Stebi, klausosi, vertina mokytojo vaidybą, įsitraukia į vaidinimą, pats perima iniciatyvą.</p> <p>Vaidina kartu su visais, kartu su grupe vaikų, vienas.</p> <p>Vaidindamas naudoja įvairias priemones, kaukes, žaislus.</p> <p>Piešia dekoracijas, kuria sceninę aplinką iš paties pagamintų darbelių.</p> <p>Vaidindamas, žaisdamas, šokdamas, deklamuodamas jaučia ne tik džiaugsmą, bet ir išreiškia save, gauna naujos informacijos apie supantį pasaulį, žmones, save.</p> <p>Mokosi pajusti liniją, stebi dėmes, spalvas, formas ir šią patirtį panaudoja išgyvenimams, idėjoms reikšti.</p> <p>Puošyboje panaudoja įvairią gamtinę medžiagą: lapelius, gėlytes, žiedelius ir kt.</p> <p>Piešia geometrines formas, savo plaštakos, pėdos kontūrus, apvedžioja trafaretų kontūrus, vaizduoja realius ir nerealius personažus ir kt.</p> <p>Lipdo iš įvairių medžiagų: plastilino, molio, sniego. Mokosi lipdyti atskiromis detalėmis bei skulptūriniu būdu.</p> <p>Konstruoja iš gamtinės medžiagos, papildo darbą kitomis medžiagomis: siūlais, sagomis, plastilinu, spalvotu popieriumi ir pan.</p> <p>Pratinasi saugiai ir taupiai elgtis su dailės priemonėmis ir medžiagomis.</p>
KŪRYBIŠKUMAS	
<p><i>Esminė nuostata.</i> Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.</p> <p><i>Esminis gebėjimas.</i> Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.</p>	
<p>Dainuoja (niūniuoja) lopšines, supa lėlytes, žaisliukus. Būreliu eina paskui auklėtoją ar meninio ugdymo pedagogę, judesiais perteikia melodiją.</p> <p>Vaikas kviečia ir draugą dainuoti, groti ir šokti kartu.</p> <p>Groja ir muzikuoja gamtoje surastais daiktais.</p>	<p>Eksperimentuoja įvairiomis muzikos priemonėmis, garsais, išsiaiškina, kaip ir kokiomis priemonėmis galima muzikuoti, kaip muzikiniais garsais perteikiama nuotaika.</p> <p>Spontaniškai ir tikslingai kuria muziką, reiškia mintis muzikos garsais.</p> <p>Muzikaliai pavaizduoja kokį nors įvykį ar gamtos reiškinį, perteikia žmogaus ar gyvūno charakterį.</p> <p>Naudoja vaidybinius, kūrybinius, improvizacinius žaidimus.</p> <p>Eksperimentuoja skirtingomis formomis ir spalvomis, priemonėmis ir kt.</p>

	<p>Bando įvairius vaizdavimo būdus: piešimą, tapymą, štapavimą, lipdymą ir kt. Eksperimentuodami mokosi atskirti natūralias medžiagas, siūlo idėjas ką galima iš jų sukurti. Viename darbelyje derina keletą dailės technikų.</p>
--	---

54. Pedagogų ir kitų ugdytinių veiklos kryptys ir nuostatos:

54.1. sudaromos sąlygos pirmiems vaiko dailės bandymams, lipdymui, tapymui;

54.2. skatinama padėti, atrasti, kaip patogiau rankoje laikyti pieštuką, teptuką;

54.3. lavinami muzikiniai įgūdžiai ir gebėjimai: klausa, judesys, ritmika, jie, derinami su muzika, ugdo dėmesį, atmintį;

54.4. vaikai skatinami ploti, trepsėti, linguoti, šokinėti, pritūpti, sukioti rankų plaštakas, sukstis po vieną, sustoti ratu;

54.5. sudaromos sąlygos dainuoti kartu su pedagogu, instrumentiniu pritarimu, bei naudojant muzikos fonogramas;

54.6. kuriami bendri meniniai projektai, dailės darbeliai, skatinamas grupinis muzikavimas, atlikėjo ir žiūrovo bendravimas;

54.7. skatinama vaikų improvizacijos, spontaniška meninė kūryba, eksperimentuojama įvairiomis priemonėmis, būdais, idėjomis;

54.8. palaikoma kiekviena vaiko meninė veikseną, ja džiaugiamasi;

54.9. pasitikima vaiko saviraiškos ir kūrybos galiomis, rodoma pagarba, gėrimasi rezultatais.

V SKYRIUS

UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

55. *Vaikų ugdymo(si) pasiekimai* – tai ugdymosi procese įgyti vaikų gebėjimai, žinios ir supratimas, nuostatos, apie kuriuos sprendžiame iš vaikų veiklos ir jos rezultatų.

56. Vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimas atliekamas pagal aštuoniolika vaiko ugdymo(si) sričių, vadovaujantis kiekvienos srities išskirta vertybine nuostata ir esminiu gebėjimu, kuriuos vaikas turėtų įgyti iki 6-erių metų, t. y. viso ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpio metu.

57. Vaiko pažangą rodo vaikų ugdymosi pasiekimų žingsniai, aprašomi „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų apraše“.

58. Vaiko pasiekimų žingsniai skirti stebėti ir skatinti individualią vaiko pažangą:

58.1. Vaiko pasiekimų žingsnių aprašymai, nusako esminius požymius, iš kurių matoma, kiek vaikas yra jau pasiekęs ir kokią daro pažangą;

58.2. Pasiekimų žingsniai nubrėžia bendrą judėjimo kryptį skirtingų poreikių (gabiems, turintiems negalią, dvikalbiams ir kt.) vaikams;

58.3. Požymiai, rodantys gebėjimų raidą aprašomi suliejant žinojimą ir supratimą, gebėjimus ir nuostatas;

58.4. Pateikiami pavyzdžiai, kaip vaiko gebėjimai atsiskleidžia jo veikloje.

59. Vaiko ugdymo(si) pažangos vertinimą atlieka tėvai, grupės pedagogai, vaikai. Vertinime dalyvauja ir kiti pedagogai bei specialistai: meninio ugdymo pedagogas, logopedas, psichologas. Tėvai vertina vaiko „augimą“ grupėje, pedagogai vertina kiekvieno vaiko pasiekimus, pažangą, vaikai įsivertina savo pokyčius (kiek paaugau?, ką galiu?).

60. Vaiko pasiekimų vertinimo metodai: vaiko stebėjimas natūralioje kasdieninėje veikloje, vaiko veiklos ir kūrybinės raiškos darbėlių analizė (meninės, žodinės kūrybos darbai, pratybos, nuotraukos, vaiko veiklos stebėjimo užrašai), vaiko kalbos užrašai, pokalbiai su vaiku ir vaiko tėvais, (kasdieniniai ir individualūs pokalbiai), pokalbiai su specialistais: meninio ugdymo pedagogu, logopedu, psichologu, sveikatos priežiūros specialistu.

61. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si) pasiekimai žymimi „Vaiko aplanke“.

„Vaiko aplanką“ sudaro:

61.1. „Individuali vaiko pasiekimo sričių ir pažangos diagrama“ du kartus per metus (mokslo metų pradžioje ir pabaigoje);

61.2. tėvų apklausos, vaikų vertinimas;

61.3. vaiko meninės raškos darbai (dailės darbeliai, žodinė kūryba, užrašytos vaiko mintys);

61.4. vaiko veiklos stebėjimo užrašai (įv. užduotėlės, pratybų knygelės, vaiko mintys, nuomonė). Vaikas stebimas įvairiais aspektais: valgymas (pusryčiai, priešpiečiai, pietūs), rengimasis (atėjus rytą iš namų, rengiantis pasivaikščiojimui, nusirengiant grįžus, rengiantis pogulio ar kt.), vaiko kalbos supratimas, problemų sprendimas, vaikas ir grupės draugai, vaiko kontaktai grupėje, vaiko ir suaugusiojo sąveika, vaiko savivoka, vaiko klausimai ir kt.;

61.5. vaiko elgesio faktų analizė (atskirų situacijų pavyzdžiai);

61.6. nuotraukos;

61.7. vaiko įsivertinimas (vaikas skatinamas įsivertinti, siekiant formuoti supratimą apie jo paties ugdymąsi).

NAUDOTA LITERATŪRA

1. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Vilnius, 2015.
2. Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašas.
3. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Vilnius 2014.
4. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. Vilnius, 2006.
5. Aukime sveiki ir stiprūs. Klaipėda, 2000.
6. A. Adaškevičienė Judėjimo džiaugsmas. Lietuvos ikimokyklinukų fizinio aktyvumo optimizavimo programa. 1996.
7. D. T. Dodge, L. J. Colker, C. Heroman Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. Vilnius, 2007.
8. D. T. Dodge, S. rudick, K. berke Ankstyvojo amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas. Vilnius, 2006.
9. R. Žukauskienė raidos psichologija. Vilnius, 1996.